

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/226/2021
Identifikačné číslo spisu:	5919201935
Dátum vydania rozhodnutia:	30.03.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Peter Brňák
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:5919201935.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkýň 1/X. M., bývajúcej v T. O., K B. XXX/X, 2/ L. Y., bývajúcej v T. B., I. XXX/XX, 3/ B. Y., bývajúcej v Q. I., C. XXXX/XX, zastúpených JUDr. Michalom Murinom, advokátom so sídlom v Nižnej, Nová Doba 497, proti žalovanej Mgr. Q. A., bývajúcej v T. O., Do M. XXXX/XXX, zastúpenej spoločnosťou JUDr. Jurkovec Advokat DK, s.r.o., so sídlom v Dolnom Kubíne, M. R. Štefánika 1822, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Roman Veselovský, o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva, vedenej na Okresnom súde Ružomberok pod sp. zn. 5C/38/2019, o dovolaní žalobkýň 1/ až 3/ proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 26. februára 2021 sp. zn. 10Co/138/2020, takto

rozhodol:

Dovolanie žalobkýň 1/ až 3/ o d m i e t a.

Žalovaná má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Ružomberok (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „prvostupňový súd“) rozsudkom z 13. augusta 2020 č. k. 5C/38/2019-195 zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyne 1/ až 3/ (ďalej spolu aj „žalobkyne“) domáhali určenia, že (v žalobe) špecifikované nehnuteľnosti patria v celosti do dedičstva po poručiťovi T. Y., nar. XX. L. XXXX, ktorý zomrel dňa XX. W. XXXX.

1.1. Podľa názoru prvostupňového súdu v danej veci išlo o sporové konanie, kedy strany sú povinné predkladať skutkové tvrdenia a dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. V danom prípade dôkazné bremeno na preukázanie, že sporné nehnuteľnosti patria do dedičstva po právnom predchodcovi T. Y., zaťažovalo žalobkyne, títo však dôkazné bremeno neunesli a nepreukázali, že ku dňu svojej smrti bol T. Y. vlastníkom sporných nehnuteľností a súčasne z vykonaného dokazovania nevyplynulo, že by žalovaná, respektíve jej právni predchodcovia, nesplnili podmienky vydržania sporných nehnuteľností.

1.2. O trovách konania rozhodol s poukazom na § 255 ods. 1 CSP v spojení s § 256 ods. 1 CSP tak, že procesne úspešnej žalovanej priznal ich plnú náhradu.

2. Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobkýň rozsudkom z 26. februára 2021

sp. zn. 10Co/138/2020 prvostupňový rozsudok potvrdil a priznal žalovanej náhradu odvolacích trov.

2.1. V podstatnom uviedol, že opodstatneným bol určujúci záver prvostupňového súdu o neunesení bremena tvrdenia zo strany žalobkyní, keďže tieto nepreukázali žiaden vzťah medzi I. Y. - ako zapísanou držiteľkou spornej parcely - a ich právnym predchodcom. Nadväzne boli ďalšie úvahy ohľadne dobromyseľnosti/vydržania (žalovanej) bez právnej relevancie. Pokiaľ totiž žalujúca strana neunesla (primárne) bremeno tvrdenia (tobôž bremeno dôkazné) vo vzťahu k svojmu nároku (jeho skutkovému vymedzeniu), nemohlo dôjsť k prenosu tohto bremena na protistranu/žalovanú. Inými slovami, predstretá žaloba síce obsahuje všetky zákonom požadované náležitosti (aby mohla byť považovaná za úplnú z hľadiska spôsobilosti byť predmetom súdneho konania), avšak v nej obsiahnutý opis skutkových okolností neumožňuje dospieť k záveru o dôvodnosti uplatneného nároku na určenie vlastníckeho práva ich právneho predchodcu, nakoľko v skutkovom dej/slede absentuje zásadný článok v podobe skutočnosti, na akom právnom základe vlastníctvo dotknutej nehnuteľnosti prešlo z I. Y. na právneho predchodcu žalobkyní. Následne platí, že z hľadiska procesnej ekonómie je dôsledkom opísaného deficitu (bez ďalšieho) zamietnutie žaloby pre jej nedôvodnosť (ako to náležite učinil okresný súd).

2.2. Nad rámec veci odvolací súd uviedol, že pokiaľ žalobkyne až v odvolacom štádiu tohto súdneho konania poukazovali na absenciu (putatívneho) nadobúdacieho titulu žalovanej, išlo o procesne neprípustné novoty (§ 366 CSP).

2.3. Keďže žalovaná bola v odvolacom štádiu konania plne úspešná, preto jej vznikol voči protistrane - žalobkyniam nárok na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu.

3. Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podali žalobkyne (ďalej aj „dovolatelky“) dovolanie podľa § 420 písm. f/ CSP. Navrhli, aby dovolací súd zrušil obe rozhodnutia nižších súdov a vec vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie. Po rekapitulácii priebehu súdneho konania v podstatnom namietali, že na základe nimi predložených čestných prehlásení viacerých osôb vyplynulo, že je rozpor medzi vyhláseniami týchto osôb a vyjadreniami žalovanej v tom, že parcely užívala ona. A keďže súdy neodstránili rozpory medzi týmito tvrdeniami mali za to, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil odvolateľkám, aby uskutočňovali im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Ďalej uviedli, že žalovaná uviedla do omylu komisiu ROEP, čím sa stala formálnou vlastníčkou sporných parciel, nakoľko zákon v rozhodnom čase, kedy mala byť sporná nehnuteľnosť starým otcom darovaná žalovanej vyžadoval okrem písomnej formy právneho úkonu aj jej registráciu štátnym notárstvom, ktorá skutočnosť nebola preukázaná.

4. Žalovaná vo svojom vyjadrení k dovolaniu navrhla, aby najvyšší súd dovolanie zamietol a priznal jej náhradu dovolacích trov. V podstatnom poukázala na správne právne závery odvolacieho súdu. Ďalej uviedla, že predmetom žaloby nebolo spochybňovanie nadobúdacieho titulu k sporným nehnuteľnostiam zo strany žalovanej.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastník zastúpený v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorého neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) skúmal, či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo, a dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

6. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolací súd nie je súdom tretej inštancie, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (viď napríklad rozhodnutia sp. zn. 2Cdo/165/2017, 3Cdo/14/2017, 4Cdo/157/2017, 5Cdo/155/2016, 8Cdo/67/2017). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (1Cdo/6/2014, 3Cdo/209/2015, 3Cdo/308/2016, 5Cdo/255/2014).

7. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami

prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namieste je skôr reštriktívny výklad (1Cdo/26/2017, 2Cdo/154/2017, 3Cdo/42/2017, 4Cdo/209/2017, 5Cdo/12/2017, 7Cdo/163/2017, 8Cdo/73/2017).

8. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

9. Podľa § 420 písm. f/ CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9.1. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

10. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto aj v danom prípade skúmal opodstatnenosť argumentácie žalobkyní, že v konaní došlo k nimi tvrdným vadám zmätočnosti.

11. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom. Dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

12. V danom prípade žalobkyne vyvodzujú prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, keď v podstate namietali (iba) tým, že na základe nimi predložených dôkazov (čestných prehlásení) vyplynulo, že žalovaná nemohla získať sporné nehnuteľnosti. Aj ďalšia dovolacia argumentácia smerovala k preukazovaniu toho, prečo sa žalovaná nemohla stať vlastníčkou sporných nehnuteľností (bod 3).

13. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu v prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

14. Dovolací súd v súvislosti s namietanými vadami v procese zisťovania skutkového stavu a v procese dokazovania uvádza, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie. Dovolaním sa preto v zásade nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Inými slovami, na hodnotenie

skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP, avšak tieto vady v prejednávanej veci nezistil.

15. Najvyšší súd v rámci dovolacieho prieskumu považuje za rozhodujúce, že nosné právne závery dovolacieho súdu (bod 2.1.) nemali určujúcu spojitosť s podstatou výhrad žalobkýň v podanom dovolaní. Odvolací súd za podstatné pre potvrdenie prvostupňového rozsudku totiž považoval neunesenie bremena tvrdenia žalobkýň v tom, že nepreukázali žiaden vzťah medzi I. Y. - ako zapísanou držiteľkou sporných nehnuteľností - a ich právnym predchodcom. Preto boli pre odvolací súd bez právnej relevancie ďalšie úvahy ohľadne dobromyseľnosti/vydržania (žalovanej), na ktorých naopak založili žalobkyne rozhodujúcu dovoláciu argumentáciu. Inak povedané dovolacia argumentácia žalobkýň bola bez zásadného právneho významu pred odvolacím súdom uvedené nosné právne závery, na základe ktorých potvrdil prvostupňový rozsudok.

16. V nadväznosti na uvedené dovolací súd pripomína konštatovanie ústavného súdu uvedené v rozhodnutí sp. zn. I. ÚS 61/2019, v zmysle ktorého je opodstatnený názor, podľa ktorého prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP. Nejde totiž o nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

17. Vzhľadom k tomu, že v dovolaní sa nedôvodne namieta existencia procesnej vady v zmysle § 420 písm. f/ CSP, najvyšší súd dovolanie žalobkýň odmietol ako neprípustné podľa § 447 písm. c/ CSP.

18. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

19. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.